

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยในด้านวัฒนธรรม ประเพณี จีวรทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดเอกภาพ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการใช้ถ้อยคำในภาษาไทยเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการสื่อสารและส่งเสริมความเข้าใจความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน (กรมวิชา, 2545: 3) กองวิจัยการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2545: 55) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีใจความสำคัญว่าการสอนวิชาภาษาไทยเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด มีวิจารณญาณ และมีทักษะในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนภาษาไทยต้องใช้ทักษะที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน และจะต้องทำการฝึกฝนทุกทักษะอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2538: 6) ได้กำหนดให้การอ่านคล่อง เขียนคล่องเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนภาษาไทย การอ่านและการเขียนจึงเป็นทักษะที่สำคัญมีบทบาทในการเรียนรู้ การอ่านเป็นกิจกรรมที่สำคัญของผู้เรียน ครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสอนอ่านและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าความสำคัญของการอ่านมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น ขณะเดียวกันการเขียนก็จำเป็นต้องสอนควบคู่ไปกับการอ่านเพราะถ้าผู้เรียนอ่านได้ถูกต้องคล่องแคล่วก็จะช่วยให้ผู้เรียนเขียนได้ถูกต้องคล่องแคล่วตามไปด้วยเช่นกัน

การสอนภาษาไทยมุ่งสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียนให้สัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นกระบวนการธรรมชาติในการสอนภาษาฉะนั้นการเรียนภาษาควรเน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะความเข้าใจภาษา คือ ทักษะการฟัง การอ่านและทักษะการใช้ภาษา คือ การพูด การเขียน การฟังและการพูดเป็นทักษะที่ทุกคนได้ฝึกโดยธรรมชาติมาแล้ว ตั้งแต่เริ่มเรียนรู้ภาษา ส่วนการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้สำหรับเรียนภาษาต่างๆ รอบตัว ผลการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านเพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง จะมีความสามารถในการอ่าน

ภาษาไทยดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ นอกจากนั้นทักษะการอ่านยังมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันด้วย ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยการอ่านทั้งสิ้น

สำหรับทักษะการเขียนนั้นนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อแสดงความรู้สึกรู้จักคิดและความต้องการไปยังผู้อ่านและผู้รับสาร สำหรับปัจจัยที่สำคัญพื้นฐานในการเขียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สามารถสื่อสารความหมายได้ตรงตามที่ต้องการดังกล่าวก็คือ การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง หากสะกดคำไม่ถูกต้องแล้วย่อมก่อให้เกิดผลเสียเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเพื่อความเข้าใจอันดีเราจะต้องพัฒนาทักษะที่ให้เยาวชนของเราสามารถนำทักษะการเขียนไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สำหรับตนเองซึ่ง บันลือ พลฤกษ์วัน (2533: 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนไว้ว่า การเขียนนั้นนอกจากจะเป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารแล้ว การเขียนยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการบันทึกเพื่อทบทวนความจำ นอกจากนี้ สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2539: 193-194) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการเขียนในหลักของหัวใจนักปราชญ์ “สุ.จิ.ป.ล.” ว่าหัวใจนักปราชญ์หัวใจตัว ลี. สำคัญที่สุด เพราะเป็นการแสดงผลของการฟัง การอ่าน การใช้ความคิด

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 กล่าวถึงทักษะการอ่านออกเสียงที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และในสาระที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1. กล่าวถึงทักษะการเขียนด้านต่าง ๆ รวมทั้งทักษะการเขียนสะกดคำด้วย ซึ่งทั้งสองสาระและมาตรฐานนี้ มีความสำคัญที่สัมพันธ์กัน เมื่อผู้เรียนสามารถอ่านได้ถูกต้อง ก็จะทำให้เขียนสะกดคำได้ถูกต้องเช่นกัน

การแก้ปัญหาคำอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญสามารถอ่านและเขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้องและต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ เข้ามาช่วยเสริม การใช้รูปแบบการสอนที่ดี เข้าใจง่าย เปรียบเสมือนสื่อหรือตัวกลางอันหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะที่ดีขึ้น

ปัจจุบันผู้วิจัยเป็นครูในโรงเรียนขยายโอกาส โดยนักเรียนเป็นชาวอาข่า และชาวไทยใหญ่ ใช้ภาษาอาข่า และภาษาไทยใหญ่ในการติดต่อสื่อสารและใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งภาษาอาข่า และภาษาไทยใหญ่จะมีลักษณะแตกต่างจากภาษาไทยกลางทั้งในด้านเสียงและด้านคำศัพท์ การพูดและการออกเสียงในการติดต่อสื่อสารกับคนที่ใช้ภาษาไทยเป็นไปอย่างลำบาก และถูกล้อเลียนเป็นประจำ ดังนั้นเมื่อนักเรียนมาฝึกเปล่งเสียงในภาษาไทยย่อมทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการออกเสียง โดยที่นักเรียนออกเสียงพูดไม่ชัดจึงทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น อ่าน คำว่า โรงเรียน เป็น โลงเลีย,

การบ้าน เป็น กางบัง และเขียนตามที่ตัวเองอ่านออกเสียง เช่น อนาคต เขียนเป็น อนาคต, บ้านพัง เป็น บ้านพาง เป็นต้น จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในด้านการอ่านออกเสียง ตัวสะกดนักเรียนจะออกเสียงโดยเลียนแบบลักษณะของภาษาแม่ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อนักเรียนออกเสียงผิดนักเรียนก็มักจะเขียนผิดไปด้วย ตรงตามหลักที่ว่าออกเสียงอย่างไรก็เขียนอย่างนั้น ดังที่ประสค์ ราชณสุข (2531: 2) กล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กเขาไปเรียนภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง ในโรงเรียนจึงเกิดปัญหาการเรียนการสอนขึ้น

วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ เป็นแนวทางหนึ่งในการสอนการอ่านออกเสียงและสะกดคำ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสัญลักษณ์ของเสียง มักใช้ในการสอนระดับเบื้องต้นหรือระดับประถมศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลักษณะของเสียงและตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ของเสียงแต่ละเสียงก่อนการอ่านจริงในบริบทของภาษาเขียน และยังส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงความแตกต่างของเสียงต่างๆของคำ หรือกลุ่มคำ เป็นพื้นฐานสำหรับผู้เริ่มเรียนที่จะฝึกวิเคราะห์เสียง เพื่อช่วยให้เด็กสามารถวิเคราะห์คำอื่นๆ ได้ (Bloomfield and Barhnart cited in Vacca and Others, 1995, อ้างใน วันเพ็ญ เดียวสมคิด, 2551) เป็นรูปแบบการเรียนภาษาโดยการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรและเสียงของตัวอักษรซึ่งมีหน่วยเสียงที่สัมพันธ์กัน (Rayner and Others, 2002)

การนำความรู้เรื่องเสียงไปสอนในวิชาภาษาไทย โดยสอนให้รู้จักเขียนตัวอักษรแบบสากล วิธีการออกเสียงต่างๆ ในภาษาและประเภทของเสียงในภาษาไทย นอกจากจะทำให้นักเรียนเข้าใจภาษาไทยดีขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนด้วย (ศรีวิไล พลมณี, 2545) ดังนั้นการสอนภาษาแบบโฟนิกส์จึงเหมาะสม สำหรับผู้เรียนที่ต้องการจะพัฒนาการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำเป็นอย่างมาก

การสอนภาษาแบบองค์รวม หมายถึงการสอนภาษาที่เป็นไปตามธรรมชาติเน้นสื่อที่มีความหมาย ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมช่วยให้เข้าใจสื่อที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น การสอนจะไม่แยกสอนส่วนย่อยของภาษาทีละส่วนแต่เน้นให้เข้าใจในภาพรวมก่อนแล้วจึงเรียนรู้ด้านโครงสร้างภาษาภายหลังผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภาษาของตนเองอย่างอิสระผู้สอนต้องยอมรับความแตกต่างด้านการออกเสียงที่เป็นสำเนียงภาษาถิ่น (Dialects) ในเบื้องต้นแล้วจึงพัฒนาให้ถูกต้องในโอกาสต่อไปการสอนภาษาแบบองค์รวมจะเน้นการนำรวมวรรณกรรมต่างๆ ที่ตีมาเป็นสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาที่หลากหลายสามารถนำไปเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาแบบองค์รวมจึงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยึดหลักประชาธิปไตยในชั้นเรียน (ครุณี บริจาค, 2551)

การสอนภาษาแบบโพนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาแบบองค์รวมนั้นเป็นแนวการสอนภาษาที่เริ่มมาจากประเทศนิวซีแลนด์ โดยพัฒนามาจากวิธีการสอนภาษาแนวธรรมชาติแบบองค์รวม (Whole language หรือ natural language approach) และพัฒนากลายเป็นแนวการสอนแบบบูรณาการ โดยการรวมเอาการสอนแบบการแจกลูกคำ หรือโพนิกส์ มาผสมผสานกับการสอนภาษาแบบองค์รวม และใช้ชื่อว่า สมดุลภาษา (balanced literacy) การสอนแนวนี้เป็นการแก้ปัญหาในการสอนอ่านและเขียนที่ได้ผลดีที่สุด (อารี สันทรวี, 2550)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยด้านทักษะการอ่านออกเสียงและทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชาวอาข่า และชาวไทยใหญ่ ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยการใช้รูปแบบการสอนภาษาแบบโพนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย และเป็นรูปแบบการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองมีทักษะทางภาษาไทยดีขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำด้วยการสอนภาษาแบบโพนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่ใช้รูปแบบการสอนภาษาแบบโพนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โรงเรียนบ้านเหมืองแร่ ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ การสอนภาษาแบบโพนิกส์ การสอนภาษาไทยแบบองค์รวม การอ่านออกเสียง และการเขียนสะกดคำ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ

สมมติฐานการวิจัย

การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ประกอบกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทยของนักเรียนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 60

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านออกเสียงพยัญชนะ สระ มาตราตัวสะกด และคำในภาษาไทย โดยการฝึกการอ่านออกเสียงแบบแจกลูก สะกดคำ จากคำศัพท์ที่มีอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ที่นำมาให้เรียน

ทักษะการเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนพยัญชนะ สระ มาตราตัวสะกด และวรรณยุกต์ที่ถูกต้อง การเขียนตามคำบอก โดยการฝึกทักษะการเขียนแบบแจกลูก คำ สะกดคำ การเขียนสรุปความและการเขียนเรื่องราวสั้นๆจากการอ่านเนื้อหาของเรื่องที่ได้อ่าน

การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ หมายถึง การใช้วิธีการสอนแบบแจกลูกและสะกดคำ ในเนื้อหาแบบองค์รวมของเรื่องที่เรียน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ภาษาโดยการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรและเสียงของตัวอักษรซึ่งมีหน่วยเสียงที่สัมพันธ์กัน เป็นแนวทางหนึ่งในการสอนการอ่านออกเสียงและการสะกดคำ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสัญลักษณ์ของเสียง

การสอนภาษาไทยแบบองค์รวม หมายถึง การสอนที่เน้นการพัฒนาภาษาที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนเป็นการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษาโดยใช้การอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความสามารถในการเขียน ในลักษณะของทักษะสัมพันธ์คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเป็นหลักผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรื่องที่ตนต้องการศึกษาด้วยตนเองตามความสนใจและความถนัด ผู้สอนถามคำถามให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับหัวข้อนั้นๆเพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจและให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆ และปฏิบัติกิจกรรมได้ครบทุกทักษะ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หมายถึง นักเรียนชาวเขาเผ่าอาข่า และนักเรียนชาวไทยใหญ่ จำนวน 15 คน ที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเหมืองแร่ ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่ประสบปัญหาการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาไทยแบบองค์รวมเพื่อใช้ในการสอนภาษาไทยระดับต่าง ๆ
3. เป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสภาพและวัยของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาอื่น